

POROČILO O NAPREDKU NAKVIS

13. decembra 2018 je bilo Nacionalni agenciji za kakovost v visokem šolstvu (v nadaljevanju: NAKVIS) članstvo v ENQA podaljšano za pet let. Priporočila ENQA je NAKVIS skrbno preučila. V nadaljevanju navajamo dokazila in pojasnila za vsak posamezen standard ESG.

ESG 3.1: DEJAVNOSTI, POLITIKA IN PROCESI ZA ZAGOTAVLJANJE KAKOVOSTI (ustrezno v precejšnji meri)

Priporočilo:

Odbor priporoča NAKVIS, naj razišče načine in mehanizme za enakopravno vključevanje vseh deležnikov v zunanji sistem zagotavljanja kakovosti.

- Avgusta 2018 je bil pripravljen nov **Komunikacijski načrt**, s katerim naj bi okrepili dvosmerno komuniciranje z notranjimi in zunanji deležniki, izboljšali sodelovanje visokošolskih zavodov (v nadaljevanju: VŠZ) pri spremembah aktov NAKVIS ter povečali skupno razumevanje in pričakovanja med različnimi deležniki na področju zagotavljanja kakovosti v visokem šolstvu.

- Naredili smo marsikaj za zagotavljanje boljšega sodelovanja z najpomembnejšimi deležniki. Od leta 2018 NAKVIS organizira **redne sestanke** glede postopkov, informacijskega sistema, zakonodaje in drugih pomembnih zadev z MIZŠ, Studentsko organizacijo Slovenije (v nadaljevanju: ŠOS), Zavodom RS za zaposlovanje, Rektorsko konferenco, Univerzo v Ljubljani in drugimi VŠZ.

- NAKVIS je (skupaj s Slovensko akademijo znanosti in umetnosti) maja 2019 organizirala **konferenco o kakovosti v visokem šolstvu: od minimalnih standardov do odličnosti**, ki se je je udeležilo veliko ključnih deležnikov v visokem šolstvu. Taki dogodki postavljajo v ospredje pomembne teme iz visokega šolstva in izboljšujejo javno ozaveščenost o tem. Naslednjo letno konferenco z naslovom **Oblikovanje univerz prihodnosti** smo organizirali novembra 2020 po videokonferenci. Obravnavali smo aktualne teme sklepanja čezmejnih zaveznih evropskih univerz, kar je prav tako zelo pomembna tema glede zagotavljanja kakovosti. NAKVIS je junija 2020 organizirala tudi **videokonferenčno srečanje v počastitev desete obletnice NAKVIS**, ki so se je udeležili različni povabljeni – predstavniki nekdanjih in sedanjih organov in institucij.

- Tudi konferenca oktobra 2021 je potekala v spletni obliki. Tokrat je bil poudarek na **zagotavljanju kakovosti na daljavo**. Obravnavali smo in si izmenjevali izkušnje različnih deležnikov ter se posvetili tudi prihodnjemu sistemu evalvacij in akreditacij.

Javnost redno obveščamo o dogovorjenih predlogih sprememb vsakega predpisa. Vsi prečiščeni predlogi sprememb predpisov se javno objavijo dvakrat – ko zunanji deležniki izrazijo pripombe k osnutku sprememb, jih obravnava svet NAKVIS, nova prečiščena različica predloga spremembe predpisa pa je ponovno objavljena in odprta za nadaljnje pripombe, preden so spremembe dokončno sprejete.

- Direktor od septembra 2019 redno tedensko obiskuje **vse VŠZ v Sloveniji** s ciljem poglobljanja sodelovanja med agencijo in VŠZ.

- S sodelavci obiskuje tudi **tuje agencije za kakovost v visokem šolstvu** (Agencija za znanost in visokošolsko izobraževanje (AZVO, Hrvaška), Nacionalno telo za akreditacijo in zagotavljanje kakovosti (NEAQA, Srbija)) s ciljem krepitve obstoječih vezi in razmišljanja o novih oblikah projektne in mednarodnega sodelovanja ter zagotavljanja internacionalizacije NAKVIS. To sodelovanje je bilo formalizirano z **nedavnim podpisom dveh dogovorov o sodelovanju**. NAKVIS to dejavnost nadaljuje tudi med pandemijo. Leta 2020 je direktor s sodelavci obiskal Agencijo za nadzor in kakovost visokošolskega izobraževanja (AKKVO, Črna gora) in z njo podpisan sporazum o dodelovanju, novembra 2000 pa je v₁

- Ljubljani potekalo srečanje z Nacionalno agencijo za kakovost v visokem šolstvu (Ukrajina).
- V okviru mednarodnega sodelovanja je treba omeniti tudi, da je direktor NAKVIS dr. Franci Demšar julija 2020 [postal nov predsednik CEENQA](#). To je za nas pomemben korak pri nadaljnjem izboljševanju mednarodnega sodelovanja in ugleda.
 - Leta 2021 je NAKVIS nadaljeval delo v okviru organizacije CEENQA, predvsem s tesnim sodelovanjem pri pripravi prvega dokumenta CEENQA, Smernic za evalvacijo na daljavo, in s sodelovanjem v letni izmenjavi strokovnih delavcev z romunsko agencijo ARACIS. Tako NAKVIS skrbi za vključenost v evropski visokošolski prostor in redno izmenjavo dobrih praks. Za poglobljanje mednarodnega sodelovanja in komunikacij je agencija dejavno sodelovala v različnih mednarodnih delovnih skupinah, kot so ECA, INQAHE in BFUG. Decembra 2021 je gostila predstavnike Zvezne agencije za kakovost Bosne in Hercegovine (*Agencija za razvoj visokega šolstva in kakovost Bosne in Hercegovine, HEA*) in načrtala možnosti za nadaljnje sodelovanje prek različnih tematskih srečanj, projektov oziroma izmenjave strokovnjakov.
 - [Spletna stran NAKVIS](#) je bila decembra 2018 prenovljena, s čimer je postala bolj informativna, pregledna in predvsem bolj dostopna vsem skupinam uporabnikov, zlasti slepim in slabovidnim, pa tudi osebam z motnjami branja.
 - Novi informacijski sistem **eNakvis** (na voljo od junija 2018), ki omogoča NAKVIS in VŠZ elektronsko izvajanje vseh postopkov, je bil uspešno izveden.
 - NAKVIS je vzpostavila **novi kanal Youtube** z video navodili za različne vrste uporabnikov eNakvis. Kanal Youtube vsebuje tudi **promocijske videoposnetke vseh VŠZ** z namenom posredovanja relevantnih in raznolikih informacij o slovenskem visokošolskem prostoru študentom in drugim deležnikom. NAKVIS je oktobra 2020 in novembra 2021 nadaljevala z dejavnostjo priprave promocijskih videoposnetkov preostalih VŠZ. Vsi videoposnetki so namenjeni bodočim študentom, ki jih usmerjajo na spletno stran NAKVIS po koristne informacije o VŠZ in vpisu. Spletna stran NAKVIS želi postati skupni informacijski portal za vse študente in bodoče študente, ki ponuja točne, ažurne in relevantne podatke o študiju v Sloveniji, njegovi kakovosti in dosežkih.
 - Januarja 2019 je NAKVIS začela izdajati **mesečni novičnik** za dejavno obveščanje vseh deležnikov o najpomembnejših zadevah, povezanih z njenimi dejavnostmi in delovanjem.
 - Odprli smo tudi **profil na Twitterju**, ki ponuja dodaten komunikacijski kanal za novice NAKVIS in druge pomembne informacije. NAKVIS pripravlja tudi profil na Facebooku za nadaljnjo krepitev sodelovanja z najpomembnejšimi deležniki – predvsem študenti.

Druge ugotovitve strokovnjakov ENQA:

- Študentski svet neodvisnih VŠZ ni zastopan v svetu agencije niti ne sodeluje v skupinah strokovnjakov.

- **NAKVIS po zakonodaji ni pooblaščen za imenovanje** članov sveta; dva študentska člana imenuje ŠOS v sodelovanju s študentskimi sveti. NAKVIS tako ne more vplivati na sestavo sveta agencije. Kljub temu je NAKVIS **obvestila ŠOS** o ugotovitvah odbora ENQA in predlagala, da se reševanju tega vprašanja v prihodnje nameni več pozornosti.
- Glede sestave študentov, vključenih v skupine strokovnjakov – NAKVIS je s spremembo meril prevzel **popoln nadzor nad usposabljanjem strokovnjakov študentov** (v preteklosti ga je izvajal skupaj s Študentsko organizacijo Slovenije – ŠOS). Vsi kandidati za usposabljanje se lahko prijavijo brez predhodnega izbora. V pristojnosti NAKVIS sta tudi izbira in usposabljanje strokovnjakov študentov. S tem se povečajo možnosti za bolj uravnoteženo sestavo strokovnjakov študentov ne glede na to, s katerega VŠZ prihajajo. Decembra 2019 so trije od 14 (21 %) strokovnjakov študentov v registru prihajali s samostojnih VŠZ, kar presega relativno število študentov, vpisanih na samostojne VŠZ v slovenskem visokem šolstvu (cca. 10 %), in so bili enako vključeni v postopke akreditacije in zunanje evalvacije kot drugi strokovnjaki študenti v registru. Novembra 2020 sta dva od 18 (11 %) strokovnjakov študentov v registru prihajala iz samostojnih VŠZ. Omeniti želimo tudi, da je ŠOS februarja 2019 sprejela novo študentsko ustavo. Ena najpomembnejših₂

sprememb je, da so bile študentske organizacije samostojnih VŠZ priznane kot enakopravne partnerice ŠOS, ki se bodo financirale iz koncesije, namreč iz državnega proračuna. Decembra 2021 prihaja iz samostojnih VŠZ le eden od 19 strokovnjakov študentov v registru, eden pa je v postopku vpisa v nabor strokovnjakov NAKVIS. NAKVIS je pričela več aktivnosti za večjo vključenost študentov v svoje postopke, vključno s predstavitvijo dela NAKVIS na srečanjih s predstavniki študentskih in srednješolskih organizacij, pripravo promocijskih brošur ter aktivno spletno stranjo s promocijskimi videoposnetki in drugimi zanimivimi informacijami.

- Odbor je pričakoval, da bo svet bolj odprt za konstruktiven dialog z ministrstvom in visokošolskimi zavodi. Trdna zaveza sveta bi zagotovo prispevala k izboljševanju kulture kakovosti v Sloveniji. Po mnenju odbora naj bi svet kot najvišji organ odločanja s svojim prizadevanjem dal zgled za vključevanje vseh deležnikov v upravljanje in delovanje NAKVIS. Za začetek bi bilo dobro, če bi se svet ločeno ali v mešani sestavi redno sestajal z vsemi ustreznimi deležniki.

- NAKVIS se ukvarja z dejavnejšim vključevanjem članov sveta v komunikacijo z zunanjimi deležniki. **Člani sveta** so sodelovali pri konferenci »Od minimalnih standardov do odličnosti« maja 2019, dejavno pa so se udeležili tudi [usposabljanj za strokovnjake](#) NAKVIS in [drugih konferenc](#). V skladu s sprejetim komunikacijskim načrtom so člani sveta spremljali direktorja na omenjenih rednih tedenskih obiskih VŠZ (september 2019). Član sveta je tudi član samoevalvacijske skupine NAKVIS. Redni obiski VŠZ so se izvajali do marca 2020, dokler niso bili prekinjeni zaradi epidemije covid-19. Izobraževanje za obstoječe in nove člane sveta, posvečeno razlagi Meril za akreditacijo in zunanjo evalvacijo visokošolskih zavodov in študijskih programov, je bilo organizirano marca 2020. Dodatno izobraževanje za člane sveta na temo preprečevanja korupcije, je bilo februarja 2020. Agencija se močno posveča zagotavljanju neodvisnosti in preprečevanju konflikta interesov, v skladu s tem je bil marca 2020 dopolnjen tudi Poslovnik o delu sveta agencije. Posamezni člani sveta agencije so tudi leta 2021 dejavno sodelovali pri različnih dogodkih in v delovnih telesih. Tako je predsednik sveta dejavno sodeloval kot član strokovne skupine za pripravo izhodišč za nov nacionalni program visokega šolstva. Pred kratkim je postal tudi član strokovne skupine, ki se ukvarja s smernicami za izboljšanje vključenosti v okviru Odbora za enake možnosti.

ESG 3.3 NEODVISNOST (ustrezno v precejšnji meri)

Priporočilo:

NAKVIS naj se ustrezno posveča ohranjanju neodvisnosti agencije in dobro uporablja razpoložljive instrumente.

Naj poudarimo, da vsi pomembni deležniki močno podpirajo delovanje agencije. Njihova podpora se je pokazala v enoglasnem zagovarjanju NAKVIS pri vseh pomembnih zakonskih spremembah. Z izboljšano komunikacijo bomo še izboljšali naš položaj in sodelovanje z deležniki. Prepričani smo, da neodvisnost agencije ni ogrožena. NAKVIS ima javni status nevladnega neposrednega proračunskega uporabnika, podobno kot druge neodvisne javne ustanove, med drugim Ustavno sodišče, Računsko sodišče, Banka Slovenije in Akademija znanosti in umetnosti.

Pomembno je izpostaviti, da Agencija *de facto* in *de iure* nenehno skrbi, da na njeno delo ni prevladujočih vplivov tretjih oseb, zlasti pri imenovanju direktorja, pripravi standardov zagotavljanja kakovosti, imenovanju strokovnjakov, odločanju o evalvacijskih in akreditacijskih postopkih ter varovanju pritožbenih postopkov. Agencija je v tem okviru nadaljevala z analizo neodvisnosti agencij za zagotavljanje kakovosti. Okvir njenega analitičnega dela o neodvisnosti in ugotovitve temeljijo na ideji prepoznavanja skupnih problemov, izmenjavi primerov dobrih praks in predlaganju ustreznih rešitev. Študija o₃

neodvisnosti je povezana z raziskovanjem vloge agencij iz različnih okolij, analizo razlik in skupnih točk med različnimi deli Evrope ter ocenjevanjem odgovornosti ključnih akterjev na ravni agencij. Doslej je agencija analizirala 26 agencij za kakovost, od tega 14 članic ENQA.

Kljub navedenemu skušamo zagotoviti še stabilnejše zakonodajno okolje. Trenutno so temeljni koncepti in koordinate visokošolskega sistema, načela in ukrepi akreditacijskih in evalvacijskih postopkov začrtani v Zakonu o visokem šolstvu; splošna postopkovna pravila so dodatno določena še v Zakonu o splošnem upravnem postopku, oba pa je sprejel Državni zbor, podrobne postopkovne korake in predvsem standarde kakovosti pa določajo Merila za akreditacijo in zunanjo evalvacijo visokošolskih zavodov in študijskih programov ter druga merila, ki jih je sprejel svet. Predvsem v pritožbenih postopkih se je pokazalo, da lahko standardi kakovosti posegajo v določbe višjega zakona in se tako njihovi učinki zmanjšajo ali celo zanemarijo.

A Da bi imeli poseben zakon na področju zagotavljanja kakovosti v visokem šolstvu in da se ta ne bi spreminjal o vsakokratnem spreminjanju visokošolske zakonodaje je NAKVIS pripravila osnutek **samostojnega zakona o agenciji**. Osnutek je bil pripravljen že leta 2019. Osnutek zakona je bil novembra 2020 poslan Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport.

Aprila 2021 je bil osnutek zakona ponovno poslan na ministrstvo, oktobra 2021 pa je to imenovalo delovno skupino različnih deležnikov za pripravo zakona, ki bo predložen v zakonodajni postopek v Državnem zboru. Delovna skupina se je sestala na dveh sestankih in obravnavala osnutek ter se dogovorila, da državni sekretar nekatere od predlaganih rešitev osnutka zakona uskladi z Ministrstvom za javno upravo.

Nasvet za nadaljnje izboljšanje:

Vključitev več mednarodnih strokovnjakov v delo agencije, s čimer se bo zavedanje o neodvisnosti agencije v javnosti okrepilo.

Tuji strokovnjaki so po zakonu vključeni v vse skupine strokovnjakov. Dejavno sodelujejo tudi na konferencah in drugih dogodkih, ki jih organizira NAKVIS (glej primere zgoraj). Prav tako smo se posebej potrudili, da bi v naše prihodnje preglede vključili več različnih mednarodnih strokovnjakov, tako da smo marca 2019 **spremenili Merila za akreditacijo** in določili, da mora biti vloga prevedena v angleščino, kar pomeni, da tuji strokovnjaki prejmejo vse potrebne dokumente za učinkovito opravljanje nalog. Pri postopku akreditacije doktorskega študijskega programa in podaljšanju akreditacije univerze morata biti v skupino strokovnjakov vključena vsaj dva tuja strokovnjaka iz različnih držav. Vključevanje tujih strokovnjakov krepimo tudi z našimi mednarodnimi dogodki, kjer predstavitve in razprave potekajo v angleškem jeziku.

Agencija je leta 2021 v postopek zunanje evalvacije vključila tudi tujega študenta iz registra ESU, kar se je izkazalo za zelo dobro izkušnjo. Zato je Agencija decembra 2021 z ESU sklenila sporazum o soglasju. V istih zunanjih evalvacijskih postopkih je Agencija v okviru projekta mobilnosti CEEQA imenovala tudi tuje strokovnjake.

ESG 3.4: TEMATSKE ANALIZE (delno ustrezno)

Priporočilo:

Odbor priporoča, naj NAKVIS razvije metode za pripravo in diseminacijo tematskih analiz o vprašanjih, ki so pomembna za deležnike.

Avgusta 2018 smo pripravili dokument **Metodologija in postopek za pripravo in diseminacijo tematskih analiz**), v katerem je natančno določen postopek sistemske analize in okviri širjenja izsledkov sistemskih analiz ter vpliva zunanjih deležnikov na izdelavo naknadnih podrobnejših analiz (tematskih analiz). V dokumentu je jasno⁴

opredeljeno tudi, komu so te analize namenjene, čeprav je to mogoče sklepati iz izsledkov. Zadnja sistemska analiza zelo natančno določa proces dela in metodologijo, pa tudi svoj namen. Dokument smo dodatno posodobili septembra 2020. Oktobra 2018 smo pripravili dodatno tematsko analizo na področju kadrov, torej za pedagoško in raziskovalno delo ter za delovne pogoje visokošolskih učiteljev in raziskovalcev. Na agenciji smo ustanovili tudi Sektor za analize, mednarodno sodelovanje in informatizacijo agencije – ena njegovih glavnih nalog je priprava tematskih analiz. Leta 2019 smo naredili nadaljnje analize: analizo poročanja v postopkih ocenjevanja, analizo zaposljivosti študentov po vseh programih in VŠZ, analizo neodvisnosti agencij za kakovost. Zadnjo tematsko analizo smo podrobneje predstavili članom sveta, strokovnjakom agencije na strokovnih posvetih in vsem zainteresiranim na naši konferenci o kakovosti v visokem šolstvu maja 2019. Za nadaljnje izboljšanje dela na tem področju je NAKVIS decembra 2019 ustanovila posebni sektor za analize. Trenutno pripravljamo tematsko analizo slovenskega transnacionalnega visokega šolstva na podlagi evalvacijskih poročil študijskih programov, ki se izvajajo v tujini. Za leto 2022 načrtujemo obsežno sistemska analizo. Za izboljšanje analitičnega dela agencije so v doktorski študijski program vpisani štirje zaposleni, program pa večinoma financira agencija.

ESG 3.5 SREDSTVA (ustrezno v precejšnji meri)

Priporočilo:

Odbor priporoča NAKVIS, naj zagotovi potrebno financiranje za izvajanje svojega strateškega načrta in nadaljnjih akcijskih načrtov, vključno z načrtom razvoja kadrov.

Dodeljena sredstva za delovanje agencije več kot zadoščajo. V naslednjih letih agencija ne pričakuje finančnih ovir za izvedbo načrtov, ki jih ima novo vodstvo. Agencija je 1. septembra 2018 brez dodatnih sredstev zaposlila novega sodelavca (informatika). Po prejemu osnutka poročila odbora ENQA smo avgusta 2018 pripravili **načrt razvoja kadrov**. Načrt razvoja kadrov je nastal tudi na podlagi analize vprašalnikov, ki so jih izpolnjevali vsi zaposleni. Z vprašalniki smo vnovič preverjali delovno obremenitev zaposlenih, delovna področja, želje in pričakovanja glede njihovega nadaljnjega poklicnega in strokovnega razvoja, motivacijo ter predloge usposabljanj in izobraževanj. Kot smo že omenili, smo na agenciji ustanovili novo organizacijsko enoto – **Sektor za analize, mednarodno sodelovanje in informatizacijo agencije**. Novembra 2020 dodeljena sredstva, ki so trenutno zagotovljena do konca leta 2021 (dvoletni proračunski cikel), še vedno več kot zadoščajo za kritje vseh stroškov delovanja agencije. Sredstva, s katerimi razpolagamo, so uspešno in racionalno razporejena za izvajanje vseh potrebnih aktivnosti in doseganje naših strateških ciljev. Leta 2019 je bila agencija reorganizirana, oblikovani so bili štirje sektorji, od katerih ima vsak svojega vodjo in namestnika, večina zaposlenih je napredovala na višja delovna mesta. Agencija načrtno skrbi za izobraževanje in strokovno usposabljanje svojih zaposlenih. Direktor vsako leto sprejme načrt izobraževanja; za ta namen je rezerviran del proračunskih sredstev. Leta 2019 so se trije zaposleni izobraževali za pridobitev višje stopnje izobrazbe. Leta 2021 je v študijski program za pridobitev višje stopnje izobrazbe vpisanih pet zaposlenih, večinoma pa jih financira agencija. Decembra 2021 smo izvedli anketo o zadovoljstvu zaposlenih. Izsledke bomo predstavili v naslednjem samoevalvacijskem poročilu.

ESG 3.6: NOTRANJE ZAGOTAVLJANJE KAKOVOSTI IN STROKOVNOST (delno ustrezno)

Priporočilo:

NAKVIS naj zunanje deležnike neposredneje vključuje v dejavnosti samoevalvacije in izboljševanja kakovosti agencije. Zagotoviti je treba tudi ustrezne povratne informacije za boljše obveščanje deležnikov o rezultatih raziskav/ukrepov, ki jih je sprejela agencija. Poleg tega naj NAKVIS v snovanje in izvajanje svoje politike

notranjega zagotavljanja kakovosti vključi vse svoje organe. Svet agencije kot najvišji organ odločanja bi lahko prevzel vodilno in aktivnejšo vlogo.

Vsa samoevalvacijska poročila (SEP) so bila večkrat obravnavana in usklajena na sestankih zaposlenih in na sejah sveta agencije. Svet agencije vsako samoevalvacijsko poročilo sprejme na redni seji, sprejetega pa javno objavi. Za SEP 2014 in 2015 je bila uvedena praksa, da je agencija pripravila t.i. »third party call«, kjer je bilo aktualno SEP javno razgrnjeno (za mesec dni) – objavljeno na spletni strani, deležniki pa so lahko komentirali njegovo vsebino. Samoevalvacijski poročili za leto 2016 in 2017 smo predložili tudi dvema zunanjsima strokovnjakoma. Agencija bo v pripravo SEP tudi v prihodnje vključevala tuje strokovnjake in deležnike ter uporabljala mehanizem »third party call«. Narejen je bil tudi dodaten korak pri zagotavljanju popolne preglednosti in izboljšanju komunikacije z zunanjsimi deležniki pri pripravi SEP za leto 2019 z oblikovanjem **zunanje delovne skupine**, ki pri pripravi poročila sodeluje z notranjo skupino za SEP in zagotavlja nepristransko zunanje stališče. Zunanjo delovno skupino sestavljajo član rektorske konference, skupnosti neodvisnih visokošolskih zavodov, skupnosti visokošolskih zavodov in ŠOS. Člani delovne skupine so vabljeni k sodelovanju na sestankih skupine za SEP in so aktivno vključeni v pripravo SEP. Član notranje samoevalvacijske skupine je tudi član sveta agencije.

Širše poudarjamo, da je prav svet tisti, ki obravnava in sprejme SEP agencije (kar je razvidno tudi iz zapisnikov sveta agencije). Agencija si prizadeva, da bi še izboljšala komunikacijo med deležniki, kar je razvidno iz vseh SEP in drugih dejavnosti, že omenjenih v poročilu. Čeprav se je komunikacija v zadnjem samoevalvacijskem obdobju že precej okrepila, se zavedamo priložnosti za izboljšanje. Zato se strinjamo s priporočilom odbora ENQA, da je ena ključnih priložnosti za izboljšanje krepitev komunikacije z vsemi deležniki agencije. Kot je razvidno iz točke 3.1, je agencija takoj začela ukrepati, da se situacija izboljša.

ESG 3.7: PERIODIČNE ZUNANJE PRESOJE AGENCIJ (popolnoma ustrezno)

ESG 2.1 UPOŠTEVANJE NOTRANJEGA ZAGOTAVLJANJA KAKOVOSTI (popolnoma ustrezno)

ESG 2.2: OBLIKOVANJE METODOLOGIJE, KI USTREZA NAMENU (ustrezno v precejšnji meri)

Priporočilo:

NAKVIS naj kar najbolj prožno uporabi sprejeto metodologijo, ki zagotavlja njeno ustreznost za vse slovenske institucije ne glede na velikost in profil. Metodologijo je treba po potrebi revidirati, da postane učinkovitejša. NAKVIS naj se osredotoči tudi na izboljšanje kakovosti in ne na nadzor kakovosti ter spodbuja nadaljnji razvoj kulture kakovosti v slovenskem visokem šolstvu.

Agencija v procesu **usklajevanja** aktov agencije sodeluje z vsemi deležniki. Usklajevanje poteka elektronsko (po elektronski pošti), v primeru večje reforme zakonodaje pa tudi v obliki delavnic in usklajevalnih sestankov. V posebnih primerih so deležniki vabljeni tudi na sestanke sveta. Vsak predlog novega akt je vsaj teden dni, preden ga obravnava svet, objavljen tudi na naši spletni strani za nadaljnje pripombe in dopolnitve. Novi **komunikacijski načrt** obravnava tudi vse možne motnje v komunikaciji in zagotavlja, da se deležniki ne bodo počutili izključene.

Nova merila veliko bolje upoštevajo posebnosti posameznih zavodov, njihovo velikost, vire in področja delovanja ter jasno ločujejo med različnimi vrstami in stopnjami študijskih

programov, tako glede razvejenosti njihove dejavnosti, strokovnega in znanstveno-raziskovalnega dela, praktičnega izobraževanja študentov, kadrov in opreme. Iz elektronskega obrazca za vloge je še jasneje razvidno, katere standarde oziroma merila je treba za to izpolniti. Marca 2019 so bila dodatno dopolnjena **Merila za akreditacijo** z večjim poudarkom na doktorskem študiju, s čimer se še bolj poveča prožnost postopkov. Z okrepljeno komunikacijsko strategijo redno spremljamo uporabnost meril in jih po potrebi in v soglasju z deležniki ustrezno prilagajamo.

Za lažje razumevanje smo dopolnili pogosto zastavljena vprašanja, hkrati pa načrtujemo, da bomo po uspešni uveljaviti meril pripraviti tudi [Vodnik po akreditacijskih in evalvacijskih postopkih](#). V vodniku bodo upoštevana tudi priporočila odbora ENQA. Vodnik bo nadomestil Priročnik za strokovnjake agencije. Naj poudarimo, da VŠZ doslej niso poročali o kakršnih koli težavah pri razumevanju vsebine novih meril in izpolnjevanju vlog, medtem ko je bilo nerazumevanje starih meril pogosto. Prepričani smo, da je to tudi zaradi dolgotrajnega sodelovanja z njimi pri nastajanju meril in zaradi določb o presoji posameznih standardov kakovosti, navedenih v obrazcih za vloge. Agencija je začela pripravljati tudi akreditacijske in evalvacijske **postopkovnike**, kjer je vsem zainteresiranim na pregleden in jasen način predstavljen postopek obravnave vloge. Z uporabo informacijskega sistema eNakvis pričakujemo še večjo poenostavitev administrativnih postopkov in večjo osredotočenost na samo vsebino odločanja. Na spletni strani NAKVIS so javno dostopne informacije o vseh obravnavanih vlogah s točno navedeno fazo postopka. Novembra 2020 je bil Vodnik po akreditacijskih in evalvacijskih postopkih v sklepni fazi priprave. Njegove izsledke smo posredovali strokovnim delavcem NAKVIS in predstavili strokovnjakom in visokošolskim učiteljem na posvetih decembra 2020. Vodnik bomo redno posodabljali z nadaljnjimi izkušnjami s praktičnega področja. Leta 2021 smo ta dokument močno razširili in o njem še naprej razpravljamo z deležniki. Leta 2022 bo objavljen v več oblikah in različicah za lažjo uporabo.

Trenutna pandemija je pomembno vplivala na delovanje NAKVIS ter njegove akreditacijske in evalvacijske postopke. Zaradi izbruha pandemije so bili odpovedani vsi obiski strokovnih skupin na visokošolskih zavodih in višjih strokovnih šolah, načrtovani od marca do maja. Za nadaljevanje delovanja je NAKVIS pripravil Smernice za evalvacije na daljavo. Od junija 2020 NAKVIS pri svojem delu uspešno izvaja evalvacijo na daljavo in vsi postopki potekajo po načrtih – tako časovno kot vsebinsko.

NAKVIS je pripravil tudi Priporočila VŠZ v času izrednih razmer. Namen tega dokumenta je VŠZ predstaviti zbirko ključnih smernic in priporočil za obvladovanje sedanjih razmer, da bi ohranili kakovost, celovitost in namen visokega šolstva.

NAKVIS je covidnim razmeram prilagodil tudi minimalne standarde za izvolitev v nazive. Pri habilitacijskih merilih se zdaj upoštevajo omejitve raziskovanja in poučevanja v tujini, kar pa še vedno ostaja pogoj za pridobitev naziva rednega profesorja.

ESG 2.3: IZVAJANJE PROCESOV (ustrezno v precejšnji meri)

Priporočilo:

NAKVIS naj določi, kakšno naj bo nadaljnje spremljanje v postopkih zagotavljanja kakovosti, in to ne le pri zunanjih presojah z negativnim izidom. Poleg tega naj NAKVIS oblikuje skupno razumevanje meril in objavi uradno razlago meril in predpisov.

Zaradi sprememb v sistemu kakovosti zaradi novele ZViS je agencija spremenila lastna merila in uvedla novo vrsto postopka nadaljnjega spremljanja. Agencija je tako uspešno vključila **nadaljnje spremljanje** v svoje postopke. Za sprotno spremljanje izboljšav smo poskrbeli s postopki vzorčnih evalvacij študijskih programov, ki so se začeli izvajati leta 7

2019: namen tovrstne evalvacije je pregled in presoja ukrepov nadaljnega spremljanja ter svetovanje zavodom. Po novih merilih in spremenjenih postopkih mora vsak VŠZ oddati poročilo o napredku, v katerem se odzove na izsledke vzorčne evalvacije. V skladu z novimi merili za akreditacijo morajo visokošolski zavodi svetu agencije predložiti **poročilo o napredku** v dveh letih od akreditacije oziroma evalvacije v vsakem postopku tako za visokošolske zavode kot za študijske programe. Agencija pregleduje poročila o napredku, izboljševanje kakovosti na ravni zavodov pa spremlja **z zbiranjem in analizo njihovih samoevalvacijskih poročil**. Ta poročila se tudi analizirajo in objavljajo v rednih sistemskih in specifičnih tematskih analizah, ki jih zainteresiranim deležnikom predstavljamo tudi na različnih dogodkih NAKVIS. Vsa merila agencije, pomembna za postopke akreditacije in evalvacije, so razložena tako v obrazcih za vložitev vloge kot v predlogah za pripravo poročil. Tako imajo deležniki na obeh straneh postopkov, tako tisti, ki ocenjujejo, kot tisti, ki jih ocenjujejo, dostop do navodil, kako razumeti in uporabljati standarde kakovosti v postopkih zagotavljanja in izboljševanja kakovosti.

ESG 2.4: ZUNANJI STROKOVNJAKI (ustrezno v precejšnji meri)

Priporočilo:

NAKVIS priporočamo, da ponovno preuči nabor strokovnjakov, zlasti glede na uvedbo institucionalnih pregledov. Nabor strokovnjakov mora biti dovolj raznolik in vključevati študente vseh vrst slovenskih zavodov. Potrebna so posebna prizadevanja in dodatna sredstva za sodelovanje (več) mednarodnih strokovnjakov.

Na NAKVIS se zavedamo težave glede celovite področne pokritosti s strokovnjaki agencije, zato k sodelovanju vsako leto (z javnim razpisom) vabimo različne strokovnjake z deficitarnih študijskih smeri/področij. Zato **smo samo v letu 2019 vključili 30 novih strokovnjakov z deficitarnih področij**. Kljub težavam, povezanim z epidemijo, smo leta 2020 vključili 15 novih strokovnjakov, leta 2021 pa 10. Težavo z raznolikostjo uspešno rešujemo z vključevanjem tujih strokovnjakov z ustreznih področij. Organizirali smo tudi posebna izobraževanja za vodje skupin v vzorčnih evalvacijah (marec 2019). Kot smo že omenili, smo se posebej potrudili, da bi v naše prihodnje preglede vključili le najbolj ugledne in usposobljene tuje strokovnjake, tako da smo marca 2019 **spremenili Merila za akreditacijo** in določili, da mora biti vloga prevedena v angleščino, kar pomeni, da tuji strokovnjaki prejmejo vse potrebne dokumente za učinkovito opravljanje nalog. Glede števila študentov, vključenih v skupine strokovnjakov – eden od razlogov za **spremembo meril za strokovnjake agencije** je bil, da je agencija prevzela popoln nadzor nad usposabljanjem strokovnjakov študentov (v preteklosti ga je izvajala skupaj s ŠOS). Sprememba torej omogoča večjo dostopnost kandidatom študentom vseh VŠZ, izbira kandidatov za usposabljanje pa je v pristojnosti agencije, kar zagotavlja tudi bolj uravnoteženo sestavo strokovnjakov študentov.

ESG 2.5 MERILA (ustrezno v precejšnji meri)

Priporočila:

NAKVIS naj spodbuja zavode, da v svoj notranji sistem zagotavljanja kakovosti dosledno vključijo postopke spremljanja napredka. Poleg tega naj NAKVIS formalizira postopek sprejemanja odločitev ob upoštevanju različnih vlog in nalog skupin strokovnjakov (evalvacijsko poročilo), direktorja in strokovnih delavcev agencije (predlog odločitve) ter sveta agencije (uradna odločitev).

Za boljšo preglednost je svet agencije (konec aprila 2018) posodobil **poslovnika**, iz katerega je jasno razviden način obravnave dokumentacije, način odločanja, sodelovanje s strokovnimi službami agencije in sprejemanje odločitev. Agencija je leta 2020 sprejela

dopolnitev poslovnika, v katerem je jasno navedeno ravnanje sveta v primeru nestrinjanja z ugotovitvami skupine strokovnjakov. Potek postopkov akreditacije in evalvacije je jasno opredeljen v ZViS (Zakon o visokem šolstvu), ki ga dopolnjuje ZUP (Zakon o splošnem upravnem postopku). Za bolj transparentno ravnanje imajo zaposleni in člani sveta na voljo postopkovnike, ki opredeljujejo celotno zasnovo postopka.

Leta 2021 je NAKVIS pripravil Vodnik po akreditacijskih in evalvacijskih postopkih, ki je namenjen tako strokovnim delavcem in strokovnjakom agencije kot tudi vlagateljem ter študentom ter bo omogočal čim bolj transparenten vpogled v razumevanje meril in postopkov delovanja agencije. Dokument je bil dopolnjen in bo objavljen tudi v pisni obliki.

ESG 2.6 POROČANJE (delno ustrezno)

Priporočilo:

NAKVIS naj objavi vsa poročila, tudi tista z negativnim izidom v primeru postopkov prve akreditacije, zaradi preglednosti in nadaljnjega razvoja.

Od leta 2019 **so tudi vse negativne odločitve sveta agencije javno objavljene in dostopne na naši spletni strani.** Vsebina sklepov pritožbene komisije je vedno, brez izjem, povzeta v odločbi sveta agencije, saj je v njej treba povzeti dotedanji potek postopka in ugotovitve. Odločitve pritožbene komisije posebej niso objavljene, saj predstavljajo zgolj eno od faz v akreditacijskih in evalvacijskih postopkih.

ESG 2.7 Pritožbe in ugovori (ustrezno v precejšnji meri)

Priporočilo:

NAKVIS naj svoj pritožbeni postopek opredeli kot del sistema zagotavljanja kakovosti in o tem postopku bolj transparentno obvesti zavode.

Pritožbeni postopek zoper odločitve sveta agencije je natančno urejen v dveh zakonih – ZUP (Zakon o splošnem upravnem postopku) in ZViS (Zakon o visokem šolstvu). Pritožnik lahko v skladu z določbami ZUP vloži pritožbo zoper končno odločitev zaradi kršitve postopka, napačne uporabe materialnega predpisa in tudi napačne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja. Ker pritožbeni razlogi v ZViS niso drugače urejeni, se upoštevajo določbe ZUP, ki predvideva vse tri naštetе pritožbene razloge. Pritožbo je mogoče vložiti tudi zaradi molka organa prve stopnje.

Poleg tega imajo vlagatelji tudi druge možnosti v postopku, s katerimi lahko med samim postopkom izrazijo svoje nestrinjanje (t.i. ugovor po ESG)(zahteva za izločitev, zahteva za vstop v postopek, zahteva za vročitev odločbe, ipd.). Iz razlogov, kot jih ESG navaja za ugovor (complaint), je namreč po slovenski zakonodaji mogoče vložiti pritožbo zaradi bistvenih kršitev določb postopka.

Vsak upravni akt, ki ga izda svet agencije ali pa uradna oseba, ki vodi postopek, mora vsebovati pouk o pravnem sredstvu, v katerem je stranka v postopku jasno in natančno poučena o možnostih, ki jih ima za vlaganje pravnih sredstev. Ugovor je mogoč do odločitve sveta agencije (npr. zahtevkov za izločitev strokovnjaka, strokovnega delavca, člana sveta; zahteva za vstop v postopek kot stranka, stranski udeleženec;), po odločitvi sveta je mogoča pritožba. Obstaja veliko primerov sodne prakse po ZUP, ki je javno dostopna.

Številka: 0142-1/2022/2

Ljubljana, februar 2022